

DOFINANSOWANIE Z BUDŻETU GMINY PRZEDSIĘWZIĘĆ PROEKOLOGICZNYCH REALIZOWANYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW NA PRZYKŁADZIE MIASTA I GMINY STRZELIN

Bartosz Jawecki, Katarzyna Tokarczyk-Dorociak, Marcin Sobota

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Streszczenie. W pracy przedstawiono problematykę wspierania działań i przedsięwzięć proekologicznych realizowanych przez mieszkańców miejsko-wiejskiej gminy Strzelin, finansowanych z budżetu gminy, zgodnie z art. 403 Prawa ochrony środowiska [Dz.U. 2008, nr 25, poz. 150 z późn zm.]. Scharakteryzowano rodzaje inwestycji i przedsięwzięć dotowanych z budżetu gminy i wysokość środków przeznaczonych w budżecie na ten cel, z rozbiciem na poszczególne rodzaje przedsięwzięć. Przedstawiono warunki, które musi spełnić osoba ubiegająca się o dotację, oraz sposób merytorycznej i formalnej oceny składanych wniosków. Omówiono również wydatki poniesione na dofinansowanie zadań proekologicznych realizowanych na terenie gminy Strzelin w 2011 r., z podziałem na obszar wiejski i miejski. Wskazano zapisy sporne w uchwale Rady Miejskiej Strzelina w sprawie dofinansowania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na terenie miasta i gminy Strzelin, które należy doprecyzować.

Słowa kluczowe: dotacje, prawo ochrony środowiska, Strzelin, inwestycje proekologiczne

WSTĘP

Likwidacja z dniem 1 stycznia 2010 r. Gminnych Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej [Ustawa z dnia 20 listopada 2009 r. Dz.U. nr 215, poz. 1664] pozbawiła jednostki samorządowe wsparcia dla mieszkańców w realizacji zadań i przedsięwzięć z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska. Spotkało się to z krytyką ze strony różnych środowisk działających na rzecz ochrony środowiska. W konsekwencji ustawodawca dokonał kolejnej nowelizacji ustawy Prawo ochrony środowiska (dalej POŚ),

Adres do korespondencji – Corresponding author: Bartosz Jawecki, Instytut Architektury Krajobrazu, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, pl. Grunwaldzki 24a, 50-363 Wrocław, e-mail: bartosz.jawecki@up.wroc.pl

tworząc nowy mechanizm wspierania przez gminy działań proekologicznych swoich mieszkańców. Wprowadzono możliwość udzielenia dotacji celowych z budżetów gmin na dofinansowanie kosztów inwestycji poniesionych przez podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych (w szczególności przez osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, osoby prawne i przedsiębiorców) oraz jednostki sektora finansów publicznych będących gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi, jednakże zasady udzielania tych dotacji muszą zostać określone w stosownych uchwałach rad gmin [Ustawa z dnia 23 października 2010 r. Dz.U. 2010, nr 223, poz. 1498].

MATERIAŁ I METODY

Praca ma charakter monograficzny i obejmowała analizę uchwał podjętych na podstawie art. 403, ust. 3–6 ustawy POŚ [Dz.U. z 2008 r., nr 25, poz. 150 z późn. zm.] przez 38 dolnośląskich gmin i powiatów, opublikowanych w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego w 2011 r. Na podstawie przeprowadzonych studiów przyjętych uchwał wyodrębniono pięć głównych rodzajów przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej (ochrona wód i gospodarka wodna, ochrona powietrza, gospodarka odpadami, ochrona przyrody, edukacja ekologiczna), które są dofinansowane z budżetów gmin. Określono obszary działań najczęściej wspieranych przez gminy. Szczegółowo omówiono uchwałę o dotowaniu działań proekologicznych w mieście i gminie Strzelin, ze względu na szeroki zakres przedsięwzięć i działań objętych dofinansowaniem oraz fakt, że inicjatorem jej podjęcia była organizacja społeczna. Wskazano rodzaje przedsięwzięć dofinansowywanych przez miasto i gminę Strzelin, wymagania które musi spełnić dotacjobiorca oraz wielkość rozdysponowanych w 2011 r. środków, z podziałem na poszczególne rodzaje przedsięwzięć. Przeprowadzono analizę wymienionej uchwały pod względem zgodności z ustawą POŚ oraz wskazano propozycje zmian.

POŁOŻENIE I CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY STRZELIN

Miasto i gmina Strzelin położone są w południowo-wschodniej części woj. dolnośląskiego. Zajmują powierzchnię 17 141 ha, z czego 1034 ha przypada na miasto. Gminę zamieszkuje 21 620 osób, z czego 12 113 przypada na miasto. Gmina ma charakter rolniczo-przemysłowy. Dobre gleby czynią ją bardziej rolniczą, powierzchnia użytków rolnych w 2005 r. wynosiła 13 563 ha [GUS 2011]. Przemysł w większości związany jest z przetwórstwem rolno-spożywczym i wydobywaniem surowców naturalnych, m.in. granitu. Nie wielka antropopresja ze strony rolnictwa i w wyniku eksploatacji surowców naturalnych przyczyniła się do zachowania wysokich walorów krajobrazowych i przyrodniczych gminy Strzelin [Jawecki 2011].

RODZAJE ZADAŃ I INWESTYCJI PROEKOLOGICZNYCH WSPIERANYCH Z BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH W WOJ. DOLNOŚLĄSKIM

W 2011 r. spośród 169 miast i gmin woj. dolnośląskiego, uchwały w sprawie zasad dofinansowania działań i przedsięwzięć oraz inwestycji proekologicznych podjęło około 22% z nich. Wśród 29 powiatów i miast na prawach powiatów przyjąć je zdecydowało się jedynie pięć jednostek. Uchwałę regulującą te kwestie przyjął również jeden związek międzygminny (Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego). [Elektroniczny Dziennik... 2012].

Uchwały w sprawie finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej podejmowane przez rady gmin i miast dotyczyły działań i przedsięwzięć związanych z:

- a) ochroną wód i gospodarką wodną, m.in.: budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, wykonania przyłączy kanalizacyjnych, budowy obiektów małej retencji;
- b) ochroną powietrza, m.in.: instalacji i urządzeń w zakresie odnawialnych źródeł energii (kolektory słoneczne, pompy ciepła, wykorzystanie biomasy, gruntowe wymienniki ciepła, mikroelektrownie wodne), termomodernizacji budynków, modernizacji urządzeń grzewczych;
- c) gospodarką odpadami: usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest;
- d) ochroną przyrody;
- e) edukacją ekologiczną.

Na Dolnym Śląsku najczęściej dofinansowuje się ochronę wód (76% przyjętych uchwał), gospodarkę odpadami (39% przyjętych uchwał) i ochronę powietrza (39% przyjętych uchwał). Pozostałe rodzaje działań i przedsięwzięć wspierane są przez pojedyncze miasta i gminy. W większości dolnośląskich miast i gmin uchwalono wspieranie tylko jednego lub dwóch rodzajów przedsięwzięć, najczęściej budowy przydomowych oczyszczalni ścieków (55% przyjętych uchwał), usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest (37% przyjętych uchwał), a także zakupu i montażu kolektorów słonecznych (16% przyjętych uchwał), budowy przyłączy kanalizacyjnych (13 % podjętych uchwał) oraz modernizacji urządzeń grzewczych (8% przyjętych uchwał). Spośród 38 miast i gmin jedynie Rady Gminy Zgorzelec i Oleśnica oraz rady miast: Wołowa, Świdnicy, Nowej Rudy i Strzelina przyjęły rozwiązania umożliwiające szersze dotowanie działań proekologicznych realizowanych na ich obszarze. Należy zaznaczyć, że w jednej gminie (Bystrzyca Kłodzkiej) zrezygnowano z uchwały wspierającej inwestycje z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, argumentując swoją decyzję brakiem wpływów z kar i opłat z tytułu korzystania ze środowiska. Powiaty i miasta na prawach powiatu w większości przypadków dofinansowują działania i przedsięwzięcia zapisane w powiatowych programach ochrony środowiska lub określone w art. 400a ust 1 pkt. 2, 5, 8, 9, 21, 22, 24, 25, 29, 32 ustawy POŚ [Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r., tj. Dz.U. z 2008 r., nr 25, poz. 250 z późn. zm.].

RODZAJE PRZEDSIĘWZIĘĆ I WYSOKOŚĆ DOTACJI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ ZREALIZOWANYCH W MIEŚCIE I GMINIE STRZELIN

W podjętej przez Radę Miejską Strzelina uchwale w sprawie dofinansowywania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na terenie miasta i gminy Strzelin [Uchwała nr VII/59/11 2011] określono zasady i tryb przyznawania z budżetu gminy dotacji celowych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną, ze szczególnym uwzględnieniem działań i przedsięwzięć zawartych w Programie ochrony środowiska i Planie gospodarki odpadami dla gminy Strzelin.

Strzelin udziela dotacji na przedsięwzięcia dotyczące:

- a) ochrony wód i gospodarki wodnej – budowę przyłączy do kanalizacji sanitarnej, przydomowych oczyszczalni ścieków i obiektów małej retencji;
- b) gospodarki odpadami – usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest;
- c) ochrony powietrza atmosferycznego:
 - wykorzystanie lokalnych źródeł energii odnawialnej, w szczególności: kolektorów słonecznych; kotłów opalanych biomasą; pomp ciepła; gruntowych wymienników ciepła; mikroelektrowni wodnych o mocy do 300 kW,
 - modernizację urządzeń grzewczych – systemy wykorzystujące przyjazne dla środowiska nośniki energii, w tym: kotły opalane paliwem gazowym, olejowym, stałym, zasilane energią elektryczną lub innym ekologicznym źródłem energii – spełniające wysokie standardy jakościowe,
 - przedsięwzięcia termomodernizacyjne budynków mieszkalnych, obejmujące: wykonanie lub wymianę izolacji termicznej budynku; wymianę stolarki budowlanej, modernizację źródła zasilania budynku w ciepło do celów grzewczych i przygotowania ciepłej wody użytkowej, modernizację instalacji ciepłej wody użytkowej i centralnego ogrzewania;
- d) ochrony przyrody – zabiegi pielęgnacyjne pomników przyrody, inwentaryzację i ocenę siedlisk przyrodniczych i ostoi gatunków chronionych, przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) i ostoi gatunków na obszarach chronionych wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów, odbudowę na obszarach chronionych zdegradowanych siedlisk nieleśnych i wodnych, odbudowę na obszarach chronionych zdegradowanych siedlisk leśnych poprzez dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do potencjalnych warunków siedliskowych, przywracanie na obszarach chronionych właściwych stosunków wodnych siedlisk wodno-błotnych, budowę lub modernizację małej infrastruktury służącej udostępnianiu turystom obszarów chronionych.

O dotację celową na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, przyznawaną z budżetu miasta i gminy Strzelin na podstawie Uchwały Rady Miejskiej Strzelina nr VII/59/11, mogą ubiegać się wspólnoty mieszkaniowe, osoby fizyczne mieszkające i działające na jej terenie oraz osoby prawne pod warunkiem, że nie prowadzą działalności w celu osiągnięcia zysku. Środki na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej pochodzą z dochodów budżetu gminy Strzelin,

o których mowa w art. 402 ust. 4–6 ustawy POŚ. Wysokość środków przeznaczonych na dotacje każdorazowo określa się w uchwale budżetowej miasta i gminy Strzelin, przy czym kwota przeznaczona na te działania nie może być mniejsza niż 100 000 zł rocznie. W Uchwale Rady Miejskiej Strzelina nr VII/59/11 ustalono również następujący rozdział środków na działania związane z ochroną środowiska: 35% środków – ochrona wód i gospodarka wodna, 35% środków – gospodarka odpadami, 20% środków – ochrona powietrza, 10% – ochrona przyrody.

Na przedsięwzięcia związane z budową przyłączy kanalizacyjnych na terenie miasta i gminy Strzelin dotacja może wynieść do 50% poniesionych kosztów, nie więcej niż 2000 zł, a w przypadku budowy przydomowej oczyszczalni ścieków i obiektu małej retencji – 35% poniesionych kosztów, nie więcej niż 3500 zł. Na działania z zakresu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest można otrzymać dofinansowanie 100% poniesionych kosztów, ale nie więcej niż 10 000 zł. Z kolei na odnawialne źródła energii oraz modernizację kotłów grzewczych dofinansowanie może wynieść 50% kosztów, ale nie więcej niż 3000 zł. Na przedsięwzięcia termomodernizacyjne ustalono dotację w wysokości 35% kosztów, nie więcej niż 5000 zł. Z kolei na zadania z zakresu ochrony przyrody przewidziano dotacje w wysokości 50% kosztów, nie więcej niż 2000 zł. W Uchwale Rady Miejskiej Strzelina nr VII/59/11 ustalono, że jeden wnioskodawca nie może uzyskać w jednym roku łącznej dotacji przekraczającej 10 000 zł. Na terenach objętych formami ochrony przyrody wysokość dofinansowania zwiększa się o 10% ogólnej kwoty dotacji.

PROCEDURA SKŁADANIA WNIOSKÓW I PRYZYNAWANIA DOTACJI NA DZIAŁANIA Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ ZREALIZOWANE W MIEŚCIE I GMINIE STRZELIN

Wnioski o udzielenie dotacji przyjmowane są corocznie w dwóch terminach, do 28 lutego i do 31 października. W każdej turze ich naboru do rozdysponowania jest po 50% środków przeznaczonych w danym roku na dotacje. Niewykorzystane w danej turze środki przechodzą do puli tury następnej. Wnioski ocenia się pod względem zgodności z katalogiem zadań wymienionych w uchwale oraz kompletnością wymaganych w uchwale dokumentów.

Udzielenie dofinansowania związane jest ze spełnieniem wielu wymagań. Dotacja przyznawana jest na przedsięwzięcia już zrealizowane. Wnioskodawca musi być mieszkańcem miasta i gminy Strzelin (lub prowadzić działalność na terenie gminy) oraz nie może zalegać z podatkami i opłatami na rzecz gminy. Musi także wykazać, że w ciągu 5 lat przed złożeniem wniosku nie był pociągany do odpowiedzialności administracyjnej albo karnej za przestępstwa lub wykroczenia związane z naruszeniem przepisów dotyczących ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W przypadku przedsięwzięć z zakresu ochrony wód i gospodarki wodnej oraz ochrony powietrza, będących przedmiotem wniosku, muszą być one użytkowane przez okres co najmniej 5 lat od momentu wypłacenia dotacji. Możliwość uzyskania dofinansowania do budowy przydomowej oczyszczalni ścieków nie dotyczy właścicieli budynków i lokali mieszkalnych zlokalizowanych na terenach, na których możliwe jest podłączenie do istniejącej kanalizacji sanitarnej oraz

gdzie do końca 2012 r. będzie wybudowana kanalizacja sanitarna lub gdzie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego nie przewidziano budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków. Zapis ten pojawił się w uchwale w związku z realizacją w wybranych miejscowościach gminy Strzelin projektu kanalizacji współfinansowanego ze środków unijnych. W tych miejscach promuje się i dotuje budowę przyłączy kanalizacyjnych.

Wybrane dokumenty wymagane do składania wniosków zestawiono w tabeli 1. W przypadku stwierdzenia braków we wniosku, burmistrz wzywa do ich uzupełnienia. Negatywny wynik oceny (niespełnienie któregokolwiek z wymogów) skutkuje odmową udzielenia dofinansowania. Przed oceną wniosku mogą zostać również przeprowadzone oględziny przedsięwzięcia proponowanego do dofinansowania. Sporządza się protokół stanowiący załącznik do wniosku. Celem tak szczegółowych wymagań formalnych było uniknięcie sytuacji, w której dotację otrzymałaby osoba lub podmiot niespełniający wszystkich wymogów formalnych związanych z realizacją przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Tabela 1. Wybrane dokumenty wymagane do składania wniosków o dotacje, z podziałem na rodzaje przedsięwzięć objętych dofinansowaniem
Table 1. Selected documents required when applying for grants by type of projects

Rodzaje przedsięwzięć Types of projects	Wymagane dokumenty Required documents
1	2
Dokumenty wymagane do wszystkich rodzajów przedsięwzięć Documents required for all types of projects	<ul style="list-style-type: none"> – protokoły odbioru wykonanych prac, urządzeń, budowli itd., – protocols receipt of the work, equipment, buildings, etc., – rachunek za wykonaną pracę, – a bill for completed work, – dokument potwierdzający zamieszkanie lub prowadzenie działalności na terenie gminy Strzelin, – a document confirming residence or activities in the Strzelin community, – dokument poświadczający prawo dysponowania nieruchomością, – a document certifying the right to dispose of the property, – zaświadczenie o braku negatywnego wpływu przeprowadzonych działań na formy ochrony przyrody (tylko na obszarach objętych ochroną przyrody), – certificate of no negative impact of the activities carried out on the forms of nature protection (only in protected areas of nature), – kopia mapy z naniesioną lokalizacją przedsięwzięcia, – a copy of the map with a location of the project marked, – oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych – a statement of consent to the processing of personal data
Ochrona wód i gospodarka wodna Water protection and water management	<ul style="list-style-type: none"> – projekt przyłącza kanalizacji sanitarnej, przydomowej oczyszczalni ścieków lub obiektu małej retencji, – project of sanitary sewage connections, sewage treatment plant or a small object retention, – operat hydrogeologiczny (z którego wynika, że na danym terenie można wybudować przydomową oczyszczalnię ścieków), – hydrogeological documentation (stating that in a given area, you can build a home sewage treatment plants),

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> – kopia zgłoszenia właściwemu organowi ochrony środowiska eksploatacji przydomowej oczyszczalni ścieków o przepustowości do 5 m³ na dobę, – a copy of a written application to the appropriate environmental protection authority for use of a household sewage treatment plant with a capacity of up to 5 m³ per day, – kopia dopuszczenia budynku do użytkowania (eksploatacji) zgodnie z przepisami Prawa Budowlanego (dotyczy budynków nowo powstałych) – copy of the approval of the building to use (exploitation) in accordance with building regulations (for a constructed building)
<p>Gospodarka odpadami</p> <p>Waste management</p>	<ul style="list-style-type: none"> – kopia oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, – copy of the assessment and the possibility of safe use of products containing asbestos, – karta informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – information sheet on products containing asbestos and where they are used, – kopia zgłoszenia właściwym organom zamiaru przystąpienia do prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest, – a copy of the notification to the appropriate authorities of the intention of joining the work involving the securing or removal of asbestos-containing products, – kopia posiadanych przez wykonawcę zezwoleń niezbędnych do wykonywania prac związanych z usuwaniem azbestu, – a copy owned by the contractor permits essential work related to asbestos removal, – karta przekazania odpadów, – waste transfer card, – dokumenty uprawniające do wykonania robót budowlanych, – documents authorizing the execution of the building works
<p>Ochrona powietrza</p> <p>Air protection</p>	<ul style="list-style-type: none"> – projekt instalacji wykonany przez uprawnionego projektanta, – project of installation designed by a qualified person, – certyfikaty i atesty wymagane przepisami prawa dla zamontowanych urządzeń, – certifications and approvals required by law for the installed equipment, – opinia kominiarska o możliwości zastosowania danego kotła, – chimney sweep's opinion about the possibility of the use of a boiler, – dokumenty zezwalające na wykonanie robót budowlanych, – documents authorizing the execution of building works, – karta przekazania odpadów (zdemontowanego źródła ciepła) do uprawnionego punktu unieszkodliwiania tego typu odpadów, – waste transfer card (disassembled heat source) to the authorized point of disposal of such waste, – audyt energetyczny budynku lub świadectwo charakterystyki energetycznej budynku (wykonane przed i po termomodernizacji), – energy audit of a building or a building energy performance certificate (made before and after thermomodernization), – projekt prac termomodernizacyjnych, o ile był wymagany – project of thermo-modernization work, if it was required
<p>Ochrona przyrody</p> <p>Protection of nature</p>	<ul style="list-style-type: none"> – dokumenty potwierdzające doświadczenie wykonawcy w przeprowadzaniu zabiegów pielęgnacyjnych pomników przyrody, – evidence of the contractor experience in carrying out treatment of natural monuments, – dokumentacja przyrodnicza (w tym identyfikacji siedlisk wykonana przez osobę posiadającą uprawnienia do identyfikacji siedlisk) i techniczna wykonanych prac,

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> – documentation of natural habitats (including the identification of habitats made by a person with qualifications to identify habitats) and technical documentation of accomplished work, – uzgodnienia z właściwymi organami ochrony środowiska zakresu i przebiegu planowanych prac, – agreements with the relevant environmental authorities on the scope and course of planned work, – dokumenty wymagane prawem budowlanym i prawem wodnym – documents required by the building regulations and water law

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Uchwały nr VII/59/11... Dz.Urz.Woj.Pol. 2011, nr 88, poz. 1373

Source: Own work on the basis of Uchwała nr VII/59/11). Dz.Urz.Woj.Pol. 2011, nr 88, poz. 1373

WYSOKOŚĆ DOTACJI I RODZAJE PRZEDSIĘWZIĘĆ DOFINANSOWANYCH W 2011 R. Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W MIEŚCIE I GMINIE STRZELIN

W 2011 r. przeprowadzono tylko jeden nabór wniosków. Do Urzędu Miasta i Gminy Strzelin wpłynęło 40 wniosków, z czego tylko trzy oceniono negatywnie. Przyznano dotację na kwotę ponad 117 tys. zł (rys. 1), przy czym część dotacji wypłacono w 2012 r. Dominowały wnioski z obszaru wiejskiego gminy (72%), a tylko 28% wniosków dotyczyło obszaru miasta. Kwota udzielonych dotacji zrealizowanych na obszarze wiejskim nieznacznie przekraczała 84 tys. zł, a na obszarze miasta wynosiła 23 tys. zł.

Spośród przedsięwzięć, które mogą być dotowane przez gminę Strzelin, wnioski złożono jedynie na:

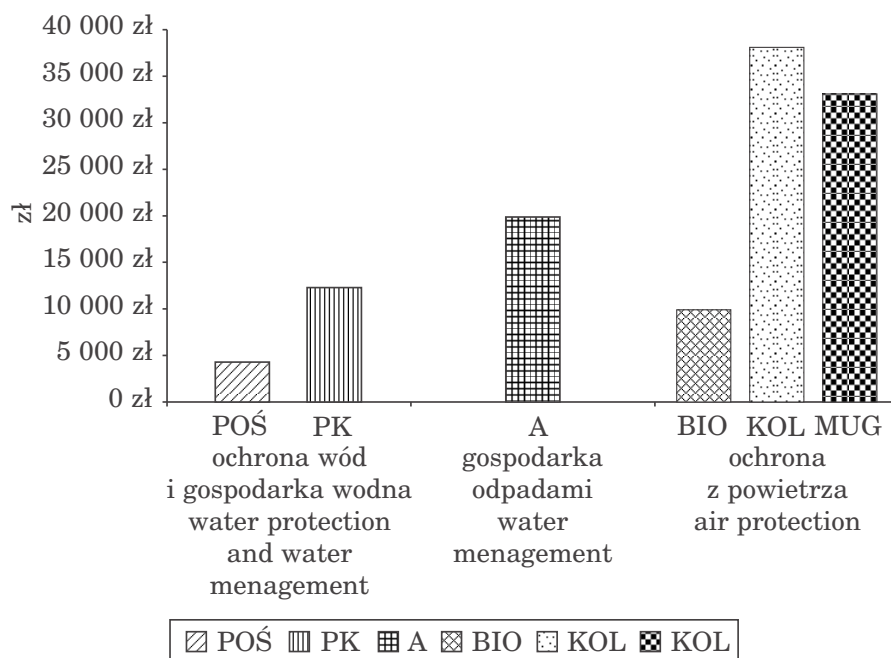
- montaż kotłów opalanych biomasą – trzy wnioski,
- wybudowanie przyłączy kanalizacyjnych – trzy wnioski,
- budowę przydomowych oczyszczalni ścieków – sześć wniosków (dwa wnioski odrzucono, gdyż były niezgodne z regulaminem, dotyczyły terenów na których budowana jest kanalizacja),
- usuwanie azbestu – siedem wniosków (jeden wniosek odrzucono, gdyż był niezgodny z regulaminem, złożyła go firma),
- montaż kolektorów słonecznych – 12 wniosków,
- modernizację urządzeń grzewczych – 12 wniosków.

W przypadku modernizacji urządzeń grzewczych do dofinansowania przewidziano jedynie przedsięwzięcia, w których zamontowano:

- kotły gazowe przystosowane do spalania gazu ziemnego wysokometanowego grupy E lub gazów węglowodorowych C3–C4 (GPB),
- kotły olejowe przystosowane do spalania oleju opałowego lekkiego, zgodnego z PNC96024: 2001 (lub normą równoważną)
- niskoemisyjne kotły na paliwo stałe z automatycznym dozowaniem paliwa spełniającym kryteria klasy A na znak bezpieczeństwa ekologicznego według ICHPW.

Montaż kolektorów słonecznych oraz modernizacja urządzeń grzewczych były przedsięwzięciami, na które udzielono najwięcej dotacji, na łączną kwotę przekracza-

jąca 71 199,5 zł (rys. 1). Na dofinansowanie pozostałych projektów wydano łącznie 46 056,31 zł (rys. 1). W pierwszym roku obowiązywania uchwały nie wpłynęły wnioski o dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony przyrody.

Rys. 1. Wysokość dotacji przyznanych na poszczególne przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej z budżetu miasta i gminy Strzelin: POŚ – montaż przydomowej oczyszczalni ścieków; PK – budowa przyłącza kanalizacyjnego; A – usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest; BIO – montaż pieca opalanego biomasą; KOL – montaż kolektorów słonecznych; MIG – modernizacja urządzeń grzewczych

Fig. 1. The amount of grants awarded to individual projects on environmental protection and water management from the budget of town and community Strzelin; POŚ – installation of household sewage treatment plant; PK – construction of sewer connections; A – removal of asbestos and asbestos products; BIO – installation of biomass-fired oven; KOL – installation of solar collectors; MIG – modernization of heating devices

PROPOZYCJA KOREKTY ZAPISÓW I ROZWIĄZAŃ ZASTOSOWANYCH W UCHWALE W SPRAWIE DOTOWANIA ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W MIEŚCIE I GMINIE STRZELIN

W uchwale w sposób kompleksowy uregulowano zasady przyznawania dotacji na działania proekologiczne na terenie miasta i gminy Strzelin. Jednakże analiza regulacji w niej zawartych wskazuje na pewne niedociągnięcia, które należy usunąć.

Uzyskanie dotacji na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków obwarowane jest obowiązkiem przedłożenia operatu hydrogeologicznego (Uchwała nr VII/59/11), w którym określa się poziom zwierciadła wody podziemnej. Wprowadzanie ścieków do ziemi jest możliwe gdy miejsce ich wprowadzania oddzielone jest warstwą gruntu o miąższości co najmniej 1,5 m od najwyższego użytkowego poziomu wodonośnego wód podziemnych [Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006. Dz. U. Z 2006 r. nr 137,

poz. 984]. Jednakże nie wszystkie rodzaje przydomowych oczyszczalni ścieków wykorzystują ziemię jako ośrodek, w którym oczyszcza się ścieki lub wprowadza ścieki oczyszczone. Dotyczy to m.in. oczyszczalni gruntowo-roślinnych, oczyszczalni ze złożem biologicznym lub komorą osadu czynnego odprowadzających oczyszczone ścieki do wód powierzchniowych lub urządzeń wodnych np. rowów melioracyjnych [Brzostowski i in. 2008]. Stąd też w uchwale powinien pojawić się zapis wyłączający tego typu oczyszczalnie z obowiązku przedłożenia operatu hydrogeologicznego.

O wiele bardziej problematyczny jest zapis paragrafu 2 uchwały stanowiący, że „o dotację celową na zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowane na terenie Miasta i Gminy Strzelin mogą ubiegać się: osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania na terenie Miasta i Gminy Strzelin; osoby prawne mające siedzibę i działające na terenie Miasta i Gminy Strzelin pod warunkiem, że nie prowadzą działalności w celu osiągnięcia zysku; wspólnoty mieszkaniowe działające na terenie Miasta i Gminy Strzelin.” [Uchwała nr VII/59/11 2011]. Z kolei z art. 403 ust. 4 POŚ wynika, że „finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej (...) może polegać na udzieleniu dotacji celowej (...) z budżetu gminy (...) na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji” realizowanych przez: „podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych, w szczególności: osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, osoby prawne, przedsiębiorców oraz jednostki sektora finansów publicznych będących gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi”. Zgodnie z art. 403 ust. 5 POŚ, rada gminy może ponadto w drodze uchwały określać zasady udzielania dotacji celowej obejmujące w szczególności kryteria wyboru inwestycji do finansowania lub dofinansowania oraz tryb postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposób jej rozliczania.

Użycie przez ustawodawcę w art. 403 ust. 4 pkt. 1 POŚ sformułowania „w szczególności” oznacza, że katalog wymienionych w tym przepisie podmiotów, które mogą ubiegać się o dofinansowanie jest przykładowy i otwarty, przez co nie powinien być interpretowany zawężająco. Zwrot ten daje możliwość rozszerzenia katalogu podmiotów uprawnionych do ubiegania się o finansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, a nie ich zawężania. Art. 403 ust. 5 ustawy POŚ upoważnia radę gminy do określania zasad udzielania dotacji, w tym kryteriów wyboru inwestycji, jednakże wątpliwe wydaje się interpretowanie tego przepisu jako uprawniającego do zawężania katalogu podmiotów wymienionych w art. 403 ust. 4 POŚ uprawnionych do ubiegania się o dotację. Kryterium wyboru inwestycji ma charakter przedmiotowy (rodzaj inwestycji), a nie podmiotowy (kto może ubiegać się o dofinansowanie). W projekcie uchwały [Jawecki i in. 2010] paragraf 2 był zgodny z zapisami art. 403 ust. 4 POŚ. W wyniku prac zespołu roboczego złożonego z radnych i urzędników magistratu (bez udziału przedstawiciela organizacji pozarządowej będącej inicjatorem uchwały) paragrafowi 2 nadano brzmienie widniejące w przyjętej uchwale. Argumentem przemawiającym za wykluczeniem m.in. przedsiębiorców i osób prawnych prowadzących działalność w celu osiągnięcia zysku (pozostającym w aktualnym stanie prawnym argumentem *contra legem*) była możliwość pozyskania przez te podmioty dotacji na przedsięwzięcia proekologiczne z innych źródeł, np. Narodowego lub Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego. Podobne ograni-

czenia podmiotów uprawnionych do ubiegania się o dofinansowanie wprowadziły m.in. gminy: Mietków, Warta Bolesławiecka, Karpacz, Kowary, Świebodzice, Siechnice, Wałbrzych, gmina Kłodzko, Mieroszów, Lubomierz, Piława Górna [Elektroniczny Dziennik... 2012].

Reasumując, ograniczenie w omawianej uchwale Rady Miasta Strzelin katalogu podmiotów uprawnionych do ubiegania się o dofinansowanie wydaje się wątpliwe i może skutkować złożeniem przez podmiot wykluczony z dofinansowania skargi do Sądu Administracyjnego, ze względu na ograniczenie uprawnień przysługujących mu na mocy ustawy POŚ. Skutkiem tego może być uchylenie stosownego paragrafu. Będzie wtedy obowiązywał katalog podmiotów wymienionych w art. 403 ust. 4 POŚ lub zostanie uchylona cała uchwała jako przyjęta z naruszeniem prawa, gdyż ustawa nie daje bezpośredniego upoważnienia do ograniczania liczby podmiotów uprawnionych do ubiegania się o dotację.

WNIOSKI

1. Przyjęcie uchwały określającej zasady i tryb dofinansowania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki przez jednostki samorządu terytorialnego (w szczególności gminy i powiaty) stanowi istotny wkład w kształtowanie właściwych postaw lokalnego społeczeństwa wobec środowiska i wspierania mieszkańców w działaniach na rzecz ochrony środowiska.

2. Liczba złożonych w 2011 r. wniosków (40) oraz ogólna wysokość przyznanych dotacji w mieście i gminie Strzelin (ponad 117 tys. złotych) świadczyć może o istotnej świadomości ekologicznej mieszkańców skutkującej realizacją przedsięwzięć przyjaznych dla środowiska.

3. Wśród podmiotów ubiegających się o dotację na przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w mieście i gminie Strzelin dominowały wnioski złożone przez osoby fizyczne, z których większość dotyczyła obszaru wiejskiego (72% wniosków). W większości obejmowały one przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza (60% wniosków), montaż kolektorów słonecznych i modernizację urządzeń grzewczych.

4. Ograniczenie w uchwałach rad miast i gmin liczby podmiotów uprawnionych do ubiegania się o dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej wydaje się wątpliwe. Może skutkować zaskarżeniem przedmiotowej uchwały do Sądu Administracyjnego przez podmioty wykluczone w uchwale z dofinansowania.

5. Uchwała określająca zasady i tryb dofinansowania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki podjęta przez Radę Miejską Strzelina stanowi istotne narzędzie wspierania osób fizycznych w realizacji przedsięwzięć służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, przyczyniające się do zrównoważonego rozwoju miasta i gminy Strzelin.

PIŚMIENNICTWO

- Brzostowski N., Hawryłyszyn M., Karbowski D., Paniczko S., 2008. Przydomowe oczyszczalnie ścieków. Poradnik. Polska Stacja Przyrodnicza Narew, Białystok.
- Elektroniczny Dziennik Urzędowy Województwa Dolnośląskiego 2012, <http://edzienniki.duw.pl/duw/IndexActs.aspx?ID=139>, dostęp: 10.02.2012.
- GUS, 2011. Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl, dostęp: 10.02.2012.
- Jawecki B., Rataj Z., 2010. Projekt uchwały w sprawie dofinansowywania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na terenie Miasta i Gminy Strzelin. Maszynopis, UMiG Strzelin.
- Jawecki B., 2011. The process of creation and the values of the Wzgórza Strzelińskie Natural-Landscape Complex. Infrastructure and Ecology of Rural Areas, Commission of Technical Rural Infrastructure. Polish Academy of Sciences, Cracow Branch 11, 15–28.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Dz.U. 2006 nr 137 poz. 984.
- Uchwała nr VII/59/11 Rady Miejskiej Strzelina z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie dofinansowywania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na terenie Miasta i Gminy Strzelin. Dz.Urz.Woj.Dol. 2011, nr 88, poz. 1373.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, tj. Dz.U. z 2008 r., nr 25, poz. 150 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw Dz.U. z 2009 r., nr 215, poz. 1664.
- Ustawa z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska. Dz.U. z 2010 r., nr 229, poz. 1498.

FUNDING FROM MUNICIPAL BUDGET ENVIRONMENTAL PROJECTS CARRIED OUT BY RESIDENTS BASED ON THE EXAMPLE OF THE MUNICIPAL COUNCIL OF STRZELIN

Abstract. This paper presents issues related to the promotion of environmentally-friendly activities and projects carried out by residents of the urban and rural municipalities of Strzelin, financed by the municipality in accordance with paragraph 403 of the Environmental Protection Law. The types of investments and projects that are funded from the municipal budget are characterized along with the amount which is earmarked in the budget for this purpose and the breakdown between the various types of projects. The conditions which must be met by a person applying for a grant are presented along with a substantive and formal assessment of their applications. It also analyses funding expenditure on environmental tasks performed in the municipality of Strzelin in 2011, broken down by country and town. Also included is a resolution regarding disputed provisions of the Town Council of Strzelin on the financing of environmental protection and water management in the town and community of Strzelin which should be clarified.

Key words: subsidies, environmental law, Strzelin, environmental investments

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 10.05.2012